

L'Audiència Nacional és, sens dubte, el més atípic dels tribunals espanyols. És un tribunal "especial" que jutja en primera instància delictes que es consideren d'àmbit "nacional espanyol". Hi tenen cabuda, doncs, assumptes de narcotràfic, delictes econòmics, algunes qüestions laborals i, sobretot, els temes relacionats amb el terrorisme.

De fet, està bastant estesa la tesi que el tribunal va ser creat amb l'única intenció d'encarregar-li la instrucció dels delictes de terrorisme i que la resta d'assumptes es van incloure per "farcir" de contingut l'edifici del carrer de Gènova, situat a pocs metres del Ministeri de l'Interior i de la seu estatal del PP. L'argument que aleshores es va fer servir i que, encara avui, s'usa per justificar-ne l'existència és "la incomoditat" i l'amenaça per a la seguretat dels jutges bascos i navarresos que representaria que haguessin de jutjar els militants d'ETA als tribunals d'Euskal Herria.

L'Audiència no es va escapar, però, dels atemptats. L'any 1989 era tirotejada a Madrid Carmen Tagle, la fiscal adscrita al jutjat número cinc de l'Audiència Nacional, que dirigia Baltasar Garzón, un dels jutges estrella d'aquest tribunal.

L'Audiència Nacional es va crear el mateix dia que es dissolia el franquista Tribunal d'Ordre Públic (TOP), el 30 de desembre del 1976. Ho va fer un govern predemocràtic, el d'Adolfo Suárez, i les reformes posteriors n'han perfilat el funcionament sense evitar, però, que deixi de tenir reminiscències de tribunal d'excepció. Per les seves característiques, l'Audiència Nacional es caracteritza per permetre una perillosa impunitat als jutges instructors, que actuen per mà de la policia imposant mesures cautelars i obrint sumaris sense massa compte. Són significatius, en aquest àmbit, casos com ara el tancament del diari *Egin*, instruït per Garzón, o el d'*Egunkaria*, instruït per Juan del Olmo. En els dos casos els fiscals han acabat retirant les acusacions. Massa tard, però, perquè els diaris ja feia anys que estaven tancats.

També caracteritza l'Audiència Nacional l'hermetisme —darrerament ja no és tan tancat a l'hora d'informar els mitjans de comunicació— i la duresa de les sentències. Els jutges que hi tenen

L'Audiència Nacional, hereva directa del TOP franquista, és el tribunal més polèmic i mediàtic del sistema judicial espanyol. Sentències dures, grans casos i jutges estrella són el dia a dia del front judicial de lluita contra el terrorisme.

El tribunal més especial

plaça no són, en tot cas, d'una extracció ideològica gaire diferenciada de la de la resta de la carrera judicial, netament conservadora. Així va quedar palès, per exemple, fa unes setmanes, quan en un procediment inèdit va ser el ple de la sala del Penal de l'Audiència el que va decidir no aplicar cap tipus de benefici penitenciari (en aquest cas, de caràcter humanitari) al pres d'ETA Ignacio de Juana Chaos, que fa més de cent dies que està en vaga de fam. En

El judici i la posterior condemna als dirigents de les organitzacions juvenils de l'esquerra abertzale ha estat una de les darreres decisions sonades a l'Audiència Nacional.

aquesta ocasió la votació va quedar dotze a quatre.

Un altre tema és la duresa d'algunes de les sentències i la tipificació del que, per a aquest alt tribunal i per a la policia, és el terrorisme. En el cas dels tres joves de Torà (Segarra) i en molts més, aquest tribunal ha considerat terrorisme simples bretolades o casos aïllats que poc o res no tenien a veure amb l'activitat de qualsevol organització armada.

El problema rau, i això ja no és cosa de l'Audiència Nacional sinó del poder legislatiu, en la impunitat que concedeixen les lleis espanyoles als cossos policials i a la justícia, especialment la llei antiterrorista, que, entre altres mesures, permet sotmetre qualsevol pres a cinc dies d'incomunicació per interrogar-lo sense dret a assistència lletrada pròpia.

Les sentències que imposen les sales en alguns casos –habitualment passa una desena de cops l'any– són revisades

a la baixa pel Tribunal Suprem, on els jutges també són d'extracció conservadora però molt més primmirats a l'hora d'aplicar la llei. Aquí també és paradigmàtic el cas De Juana. La secció penal de l'Audiència Nacional el va condemnar a dotze anys i set mesos de presó per dos articles a *Gara* acusant-lo d'amenaques terroristes i apologia del terrorisme. Quan va revisar la sentència, el Tribunal Suprem la va rebaixar a tres anys per un ampli acord dels membres de la sala penal, que van canviar el tipus de delictes.

Fins fa un any, el to de les sentències tenia molt a veure amb la pressió que exercia la Fiscalia, que a l'Audiència Nacional comandava i representava Eduardo Fungairiño, fiscal conservador i implacable que dimití en desacord manifest amb el canvi d'actitud que, en el ministeri públic, havia d'implicar el procés de pau que aleshores s'intuïa al País Basc. La manca d'entesa d'aquest jutge

amb el fiscal general de l'estat, Cándido Conde Pumpido, era destacable.

Ara bé, entre la ciutadania, l'Audiència Nacional és coneguda pel seu paper principal en els grans casos, els més espectaculars. A tothom li vénen al cap assumptes com les cessions de crèdit del Banc Santander, el 18/98, els judicis de l'11-S i l'11-M, els casos del GAL, el cas del Fòrum Filatèlic o, en els darrers anys, assumptes relacionats amb la guerra bruta de dictadures sud-americanes, com ara els casos de Scilingo o Pinochet, que s'han instruït apel·lant a la universalitat dels drets humans.

Noms de jutges com Juan del Olmo –instructor de l'11-M–, Baltasar Garzón, Guillermo Ruíz Polanco o Javier Gómez de Liano (apartat de la carrera judicial per prevaricació en el cas Sogecable) tenen molta notorietat entre l'opinió pública. Una notorietat que en alguns casos és buscada pels mateixos magistrats i que en altres deriva de la transcendència i rellevància pública dels casos que es jutgen o instrueixen.

El cas més paradigmàtic de jutge estrella és Baltasar Garzón, a qui caracteritza la instrucció de sumaris poc amics del rigor en molts casos i que no ha defugit ser el protagonista de programes especials o biografies. Garzón ha passat de ser un flagell per a ETA i el que es considera el seu entorn polític a afirmar que no tota l'esquerra abertzale té perquè compartir les tesis de l'organització armada i encara menys formar-ne part. Tot plegat l'ha convertit en el suport més sòlid del Govern de Zapatero i del procés de pau a l'Audiència.

El president de la Sala del Penal de l'Audiència Nacional és un dels jutges més controvertits de la casa. Javier Gómez Bermúdez, que presideix aquests dies el macrojudici de l'11-M al pavelló habilitat per l'Audiència Nacional a la Casa de Campo, haurà d'afrontar una nova revisió del seu nomenament al Suprem després dels recursos contra aquest interposats per magistrats del sector progressista. Les dues ocasions en què s'ha revocat el nomenament la majoria conservadora del CGPJ l'ha tornat a nomenar.

Un tribunal, doncs, d'excepció, dur i que no és tampoc aliè a les intrigues polítiques del poder judicial espanyol.

Ferran Casas